

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä kesäkuuta 2007 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 26/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Maiju Tuominen, opetusministeriö

- hallitusneuvos Riitta-Maija Jouttimäki ja vanhempi hallitussihteeri Antti Posio, sosiaali- ja terveysministeriö
- päällikkö Marketta Saarinen, Opetushallitus
- apulaispääsihteeri Tuula Paalimäki, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA ry
- Vesa Juola, Arkkitehtitoimistojen Liitto ATL ry
- lakimies Nella Korhonen, Terveystieteiden tutkimuskeskus
- asiantuntija Heikki Suomalainen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki ammattipätevyyden tunnustamisesta. Nykyinen Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaanpanosta annettu laki ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annettua lakia ja asianajajista annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi. Esitys liittyy näiltä osin ammattipätevyysdirektiivin täytäntöönpanoon.

Ammattipätevyysdirektiivin täytäntöönpanon tavoitteena on varmistaa liikkuvuuden sujuvuus sekä tultaessa muualta Euroopasta Suomeen että lähdeettä Suomesta Eurooppaan.

Suomessa tutkinnon suorittaneen henkilön mahdollisuuksia siirtyä muualle Eurooppaan pyritään lisäksi helpottamaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ja kaupparegistrilakiin ehdotettavilla muutoksilla. Samassa yhteydessä ehdotetaan myös joitakin muutoksia ja täsmennyksiä ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annettuun lakiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 20 päivänä lokakuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Euroopan unionin tavoitteena on muun muassa henkilöiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavien esteiden poistaminen jäsenvaltioiden välillä. Tässä tarkoituksessa on annettu myös direktiivi ammattipätevyyden tunnustamisesta syksyllä 2005. Valiokunta pitää hyvänä, että ammattipätevyysdirektiivissä vahvistetaan säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tunnustettava unionin kansalaisen toisessa jäsenvaltiossa hankkima koulutus tai ammattipätevyys, kun jäsenvaltiossa edellytetään säännellyn ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi määrättyä ammattipätevyyttä. Muutokset ovat valiokunnan mielestä selkeyttäviä ja yksinkertaistavia ja tekevät ammattipätevyyden tunnustamisjärjestelmän helpommin ymmärrettäväksi, mikä puolestaan parantaa sen käyttäjien oikeusturvaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ammattipätevyyden tunnustaminen hyödyntää myös suomalaisia, jotka ovat opiskelleet ulkomailla.

Valiokunta korostaa sitä, että kelpoisuuskoheet ja sopeutumisaajat eivät saa johtaa ylimääräisiin tehtäviin kaikille oppilaitoksille vaan järjestelmä tulee hoitaa rationaalisesti ja keskiteysti.

Yleislakina laki koskee Euroopan unionin jäsenvaltion kansalaisen pääosin toisessa jäsenvaltiossa hankkiman ammattipätevyyden tunnustamista. Hallituksen esityksen mukaan Opetushallituksen roolia ja tehtävää muutetaan. Hallituksen esitys ei kavenna kansallisen viranomaisen oikeuksia määrittää kansallisten tutkintojen vaatavuustasoa. Hakijoiden kannalta merkittävin muutos on se, että ammattipätevyyden tunnustamislain mukaisia päätöksiä tehtäessä hakijalle määrätään aikaisempaa useammin kel-

poisuuskoee tai sopeutumisaika, koska lyhyempää koulutusta ei enää voida määräämällä lisävaatimukseksi työkokemusta. Valiokunnan mielestä menettelyjä selkeyttää se, että ammattipätevyyden tunnustamisesta annettuun asetukseen on tarkoitus sisällyttää kelpoisuuskoheen toteuttajaa ja toteutustapaa koskevia määräyksiä. Opetushallituksen ilmoituksen mukaan se on jo aloittanut yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa kelpoisuuskoheen suunnittelun sellaisiin säänneltyihin ammatteihin, joissa kelpoisuuskoetta arvioidaan tarvittavan.

Valiokunta pitää hallituksen esityksessä hyvänä sitä, että Opetushallitus voi ennen päätöksentekoa tarvittaessa pyytää yliopistolta tai korkeakoululta lausuntoa hakijan suorittamien opintojen vastaavuudesta Suomessa suoritettaviin opintoihin sekä hakijalle mahdollisesti määrättävistä täydentävistä opinnoista.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

5 §. Lausuntomenettely liittyy olennaisena osana ammattipätevyyden tunnustamisprosessiin. Kun lausuntoa pyydetään, ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava taho tekee tunnustamispäätöksen saamansa lausunnon ja hakijan siihen mahdollisesti antaman vastineen perusteella. Lausunnon antava taho voi erityisesti terveydenhoitoalan ammattiteissa olla muukin oppilaitos kuin yliopisto tai ammattikorkeakoulu. Valiokunta ehdottaa sen vuoksi pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että lausuntopyyntömekanismi ulotettaisiin yliopistojen ja korkeakoulujen lisäksi myös muihin oppilaitoksiin. Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi lausunnon sisällön osalta.

Korkeakouluilta ja muilta oppilaitoksilta pyydettyjen, korvaaviin toimenpiteisiin liittyvien lausuntojen laatiminen korkeakouluissa ja muissa oppilaitoksissa on vaativaa ja voimavaroja vievää työtä, joka ei kuitenkaan kuulu koulutusta antavien tahojen perustehtäviin. Sen vuoksi

valiokunta katsoo, että lausunnoista tulee voida periä maksu, jotta tunnustamisprosessin sujuvuus ja hakijoiden oikeusturva ei vaarantuisi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi tältä osin siten, että viranomaisen pyytävässä lausuntoa korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta voi lausunnon antaja periä lausunnon maksun.

Valiokunta katsoo, että opetusministeriön tulee voida tarvittaessa asetuksella säätää maksuperustelain mukaisista maksuista tarkemmin, ja ehdottaa tätä koskevaa valtuutta 5 §:n 2 momentin loppuun.

8 §. Tunnustamispäätöstä hakevan aseman turvaamiseksi oppilaitokset ja korkeakoulut tulee velvoittaa järjestämään kelpoisuuskokeita. Pykälän 4 momentin mukaan opetusministeriö voi tarvittaessa velvoittaa toimialaansa kuuluvan korkeakoulun järjestämään kelpoisuuskokeen määrätyllä alalla. Koska tunnustamispäätöksen tekemiselle on direktiivissä ja laissa asetettu lyhyehköt määräajat, tulee menettelyjen olla kaikilta osin selkeät suoraan lain säännösten perusteella. Erilliset ministeriön velvoittamispäätökset eivät näin ollen ole perusteltuja. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa 8 §:n 4 momenttiin muutosta.

Ammattikorkeakoulujen järjestämien kelpoisuuskokeiden maksullisuudesta ei ole nimenomaisesti säädetty, ja tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lakiin kelpoisuuskoemaksua koskevaa säännöstä.

4. lakiehdotus

8 §. Edellä 1. lakiehdotuksen 5 §:n perusteluisa lausunnon maksullisuudesta todettuun viitaten valiokunta ehdottaa vastaavaa säännöstä 8 §:n 2 momenttiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 2., 3., 5. ja 6. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 5 ja 8 § muutettuina ja 4. lakiehdotus muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 8 § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1. lakiehdotus

5 §

Ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava taho

(1 mom. kuten HE)

Ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava taho voi tarvittaessa pyytää (poist.) yliopistolta, (poist.) korkeakoululta tai muulta oppilaitokselta lausunnon hakijan suorittamien opintojen vastaavuudesta ja puuttuvista aihealueista verrattuna Suomessa suoritettaviin opintoihin sekä hakijalle mahdollisesti määrättävän sopeutumisasjan pituudesta ja siihen sisällytettävistä tehtävistä sekä kelpoisuuskokeen sisällöstä. Lausunnon antava taho voi periä lausunnon siitä pyytäneeltä omakustannusarvon mukaisen maksun sen mukaan kuin valtion maksuperustelaisissa (150/1992) julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista ja tarvittaessa opetusministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

8 §

Korvaavat toimenpiteet

(1—3 mom. kuten HE)

Korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten tulee järjestää kelpoisuuskokeet ammattipätevyyden tunnustamispäätöksessä edellytetyn mukaisesti. Kelpoisuuskokeeseen osallistumisesta ja hyväksytystä suorituksesta annettavasta todistuksesta peritään kokeeseen osallistujalta omakustannusarvon mukainen maksu sen mukaan kuin valtion maksuperustelaisissa julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista ja tar-

*vittaessa opetusministeriön asetuksella tarkem-
min säädetään.*

(5 mom. kuten HE)

4. lakiehdotus

8 §

Rinnastamishakemus ja -päätös

(1 mom. kuten HE)

Opetushallitus päättää hakemuksesta ulko-
mailla suoritettujen tutkintojen tai opintosuori-
tusten rinnastamisesta Suomessa suoritettaviin

tutkintoihin tai opintosuorituksiin. Opetushalli-
tus voi ennen päätöksentekoa tarvittaessa pyy-
tää (*poist.*) yliopistolta, (*poist.*) korkeakoululta
tai muulta oppilaitokselta lausunnon hakijan
suorittamien opintojen vastaavuudesta Suomes-
sa suoritettaviin opintoihin sekä hakijalle mah-
dollisesti määrättävistä täydentävistä opinnois-
ta. *Lausunnon antava taho voi periä lausunnos-
ta sitä pyytäneeltä omakustannusarvon mukai-
sen maksun sen mukaan kuin valtion maksupe-
rustelaisissa (150/1992) julkisoikeudellisista suo-
ritteista perittävistä maksuista ja tarvittaessa*

(3 mom. kuten HE)

Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Tuomo Hänninen /kesk
jäsen. Claes Andersson /vas
Timo Heinonen /kok
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /kok
Jukka Mäkelä /kok
Mikaela Nylander /r

Lauri Oinonen /kesk
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd
Mirja Vehkaperä /kesk
Henna Virkkunen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.